

Daniel Aranduka - Papapy Sa Poapyri Mokõi Papyri Poapyri Poteĩ haũa Oguereko Mbohapy Papyri Poteĩ haũa Oguereko Ocho Papyri Poteĩ haũa Oguereko Ocho

*Raphia guive Panium peve: Ojehechauka haũa ypyguaréva ñorairõnguéra
hekopete mba'éichapa iñimportánte profétikamente*

Jeff Pippenger
2024-04-18

Ráfiápe ñorairõ ha Pániumpe ñorairõ mokõi mba'e ojuhuetéva iñambuéva, oikóva ára ha contexto iñambuévape; upéicharõ jepe, mokõivéva oguereko tuicha mba'e peteĩ tembiasakue yma guare Judéa ha ijerére oĩva tetãnguéra rembiasakuepe. Ráfiápe ñorairõ oiko ary 217 a.C. Pániumpe ñorairõ katu oiko ary 200 a.C.-pe, Seleucida rréino (mburuvicha yvate gotyo pegua) ha Ptolemaica rréino (mburuvicha yvývo gotyo pegua) apytépe. Ko'ã mokõi ñorairõ ojehechakuaa Daniel capítulo once, versíkulo once guive quince peve. Ko'ã mokõi ñorairõ oiko Maccabeo-kuéra Pu'ã Mbeguejkue mboyve, ary 167 a.C.-pe.

Pe Ñorairõ Panium rehegua oguereko héra pe mba'e yvy rehegua hi'aguĩvagui, Yvyty Panium, upépe oiko haguére pe ñorairõ. Pe téra Panium ou pe tupã griego Pán réragui, chupe oñeme'ẽva'ekue peteĩ tupão upépe. Pe tenda ojekuaa va'ekue Panium ramo, oĩgui joaju haũa Pán ñemomba'e guasu rehe. Pe aty tupaopégua heta jey oñembohéra va'ekue Pán Renda Marangatu ramo, omomba'eguasúvo hembiaporã peteĩ tenda oñeme'ẽhápe ñemomba'e guasu ha jerovia ñemotenonde pe tupã Pánpe guarã. Pe ñe'ẽ “Nymphaeum” he'ise peteĩ yma guare griego ha romano jeroviápe peteĩ monumento térã tupaó'i oñeme'ẽva y nínfa-kuérape. Pe aty tupaopégua Panium-pe oguereko va'ekue peteĩ ita ykére oikéva ha peteĩ yvu natural, ojehecha va'ekue nínfa-kuéra oikoha ramo ipype, ha upévore sapy'a py'a oñembohéra va'ekue Panium Nymphaeum ramo.

Upe táva Herodes Felipe, Herodes el Grande ra'y, omopu'ã jey ha ombotuichave rire pe táva, ojekuaa héra va'ekue Cesarea de Filipo ramo, César Augusto, Emperador Romano, ha Herodes Felipe voi ñemomba'eguasúpe. Pe aty templo rehegua ha'e va'ekue peteĩ centro religioso tuicháva ko táva ryepýpe.

Emperadór Augusto poguýpe, pe tupaó oñembojerovia jey térã oñembohérájey Augusto rérape, ohechaukávo pe culto imperial ha pe jehe'a umi práctica religiosa romana rehegua pe paisaje religioso local-pe. Pe área hi'aguĩva táva yma guaréva Cesarea de Filipo rehe, moõ oĩkuri Pan róga marangatu, sapy'ánte oñembohérakuri “Añaretã Rokẽ” térã “Hades Rokẽ”.

Daniel capítulo once-pe guive, versíkulo dieciséis guive diecinueve peve, ojehechauka umi mbohapy hendaguasu jeity rehegua Roma pagana oity va'ekue ikatu haũaicha oñemopyenda

haḡua pe irundyha rréino ramo profesía bíblica-pe ha pe capítulo-pe pe ñembyamérte ruvicha ramo. Versíkulo dieciséis-pe, pe general romano Pompeyo ojehechauka Siria jejityhára ramo ary 65 a.C.-pe, ha upéi Jerusalén ary 63 a.C.-pe. Umi versíkulo diecisiete guive diecinueve peve ohechauka Julio César Egipto jejity, pe mbohapyha umi mbohapy ojokóva apytégui. Actium ñorairõ, ary 31 a.C.-pe, omoñepyrũ umi mbohapy ciento sesenta ary Roma pagana ogovernáta haguépe yvatevévo, oñemoañetévo versíkulo veinticuatro, Daniel capítulo once-pegua.

Pe mokõipa jeýpe ojehechauka Augusto César sãmbýhyha ára, ha upe tembiasakuepe Jesús onase. Upéi, mokõipa peteĩha ha mokõipa mokõihá jeýpe, ojehechauka pe añáme Tiberio César sãmbýhyha, upéicha rupi ojehechakuaa Cristo kurusúre jejuka. Mokõipa mbohapyha jeýpe, ojehechauka pe ñoñe'ẽme'ẽ umi judío macabeo ojaпова'ekue Roma pagana ndive, ha upéicha pe tembiasakue rape oñepyrũva'ekue peteĩha jeýpe opyta, ha pe tembiasakue jehaipy oñemboguevi jey ary 161 a.C. guive ary 158 a.C. peve.

Pe vésikulo mokoipa oñerepresenta pe línea Maccabeo-kuéra rehegua, ha jepe noñeme'ẽi opaite mba'e oikéva iprofesía-pegua línea rehe, pe tembiasakue jehaipyre katu ome'ẽ. Año 217 a.C.-pe oiko pe Ñorairõ Rafia-pe, ha upéi peteĩ mburuvicha guasu mitã oheja Egipto ikangy haḡua. Umi mburuvicha Seleúcida ha griego-kuéra ojaповó apytu'ũ haḡua mba'échapa ombohováta pe mburuvicha mitãme año 200 a.C.-pe, Roma oike pe tembiasakue ryepýpe ha oiko pe mburuvicha mitã egipcio ñangarekoha ramo. Pe upe añope voi oiko pe Ñorairõ Panium-pe. Upéi, año 167 a.C.-pe, oñepyrũ pe ñorairõ guerrillera Maccabeo-kuéra rehegua.

Pe revuelta macabea oñepyrũ Modein-pe año 167 a.C., ha upépe umi Macabeo ndaha'ẽi oñorairõva añoite pe Imperio seléucida rehe, síno avei oñorairõ umi judío rehe ohechakuaáva hikuái oĩha joajúpe umi seléucida ndive. Pe revuelta oguerékókuri motivación religiosa, ha oñemboguata va'ekue peteĩ enemigo interno ha externo rehe. Año 164 a.C.-pe umi Macabeo omboyke jey pe templo, ha ko mba'e oñemomorã pe arete judía Hanukkah rupive. Upe añope omano pe ojehecharamóva vai Antiochus Epiphanes. Upéi, año 161 a.C. guive 158 a.C. peve, pe “joaju” oñeñe'ẽva versículo veintitrés-pe ojejapo Roma ndive.

Pe ñe'ẽ peteĩhaite oñe'ẽva umi Macabeo rehe, ijapu'a rehe ha ijoaju rehe Roma ndive, ojejuhu mbohapyha ha mokõipa ñe'ẽpe; hákatu pe dinastía rembiasakue, hérava Dinastía Hasmonea, oñepyrũ Modeínpe ary 167 a.C. pegua, ha oñemboguata pe kurusu ára peve. Umi pahague ohechaukáva Dinastía Hasmonea ha'e va'ekue umi fariséo oikova'ekue Cristo tiémpope. Upéva, oĩ peteĩ línea profética omombe'úva judaísmo apóstata rembiasakue, ojehechaukaháicha umi Macabeo rupive, oñepyrũva'ekue ary 167 a.C. pegua Modeín pe apu'ápe, ha opa ñe'ẽ papapy mokõipa peteĩha ha mokõipa mokõihape, Jesús oñekurusufikárõ guare.

Iñarandekuéra õḡuahẽ peteĩ jere tuichávape pe versíkulo pa'ẽteisẽhápe, Roma, peteĩhaite jey, Pompeyo rupive, ipu'aka Jerusalén rehe. Iñepyrũrã tenondegua ogueru haḡua upe ñehundi Jerusalén ári upe jave, va'ekue peteĩ joavy mokõi aty apytépe pe dinastía Hasmonea guigua. Upe guive (63 a.C.), Judá oĩ va'ekue Roma poguýpe. Pe dinastía Hasmonea Macabeo-kuéra rehegua oñepyrũ profétikamente pe ñorairõ Modeínpe año 167 a.C.-pe, upéi oñemoĩ jejopy guýpe Roma renondepe 63 a.C.-pe. Sapy'aitépe upe tembiasakue ñepyrũ rire, pe Macabeo-kuéra omoñepyrũ ha

oike peteĩ joajupy Romándi 161 a.C. guive 158 a.C. peve. Oĩ va'ekue Roma poguýpe 63 a.C. guive pe kurusu peve ha pe ñehundi pahaite Jerusalén rehe, año 70-pe.

Línea profétikava Macabéo-kuéra rehegua ha'e pe línea judaísmo apóstata rehegua, ha upévaré ojeguerohory tipológicamente línea protestantismo apóstata rehegua. Ñorairõ Panium guive pe léi domingo versículo dieciséis peve umi mba'e oikóva profetikamente ary 200 a.C., 167 a.C., 164 a.C., ha pe joaju guive 161 a.C. guive 158 a.C. peve ojerejeyta historia protestantismo apóstata-pe. Ko'ã techaukaha oikóta pe historia mburuvicha guasu poapyha rehegua, ha'éva umi siete-gui, pe léi domingo mboyve. Ary 200 a.C. ohechauka pe línea okapegua pe hatĩ Republicano rehegua, ojoajúvo ary 167 a.C. rehe, ohechaukáva pe línea hyepypegua pe hatĩ protestante apóstata rehegua.

Ko'ã techaukaha ypykue oñeñomi hañuaicha Hásmoneo Sãmbyhýva ñemoñare rembiasakue ryepýpe, ha upéicharamo jepe oiko Daniel 11, versíkulo 40 rembiasakue kañymby rehegua peteĩ vore ramo. Ha'e peteĩ línea oikéva “Daniel maranduhai rehegua pe profesía pehẽngue omombe'úva umi ára paháre” ryepýpe.

Pe judaísmo ogueromandu'a Hanukkah Maccabeo-kuéra pu'ã rehe, upéva ndovaléi oñemohenda hañua Maccabeo-kuérape hekojoja ramo. Ñembyai rupi pe shekinah araka'eve ndojevýi pe tupaópe oñemopu'ã jey va'ekuépe 70 ary ypykue rire. Marandu profético paha ou va'ekue Malaquías rupi, mokõi siglo rupi mboyve Maccabeo-kuéra. Maccabeo-kuéra rembiasakue ohechauka hikuái oheja hague umi iñakãrapu'ã mburuvicha político omba'apo avei hañua pa'i guasúrõ, upe angaipaita voi pe Ptolomeo Egipcio oha'ã va'ekue, ha mburuvicha guasu Uzías avei oha'ã va'ekue. Pe tradición he'i Tupã oike hague hañua ojoko Ptolomeo-pe upe tembiapo marangatu'ỹgui, ha Tupã Ñe'ẽ voi he'i hesakã porã hañua Tupã oike hague añetehápe mburuvicha guasu Uzías oha'ã ramo guare ojapo hañua pa'i ha mburuvicha guasu rembiapo. Pe hi'a paha idinastía rehegua hína va'ekue fariseo-kuéra. Ndaipóri mba'eve hañuaicha oñemohu'ã Maccabeo-kuéra ha'e hague tekojoja ra'anga, jepe umi judío judaísmo modernopegua omomba'e guasu ramo jepe chupekuéra tembiasakue rupi.

Pe reforma protestante oñepyrũ Lutero tiémpope, ha ha'e va'ekue peteĩ ñemongakuaa oho mboyve hañua. Ndaikatúi oje'e heseha peteĩ tradición pyahu, pórke Jesús ha Hemimbo'ekuéra ha'e va'ekue protestante. Ha'e va'ekue peteĩ ñemombáy umi pytũmby oñemombe'úva tembiasápe, upépe Lutero ha ambue reformadór kuéra oñemombáy hague. Pe hu'ã yvatevéva upe reforma oñemongakuaáva rehegua ha'e va'ekue pe movimiento Millerita. Tupã ndaha'úi kuri oñeikotevéva añoite omombáy umi reformadór ypykuepe Babilonia angaipakuéra rehe, síno ave ijehupytyrã va'ekue ogueraha chupekuéra pe iñentérope guive iñentendimiéntope Hembilei rehegua, ha Hembiape pe santuario yvágape guápe. Ára 19 jasyrundy, ary 1844-pe, umi protestante omboyke pe tesakã okakuaáva pe reforma rehegua ha oiko protestantismo apóstata.

Umi Millerita jeroviapáva uperõ oñeme'ẽ chupekuéra “pe ao guasu” ha oñemboguata chupekuéra Pe Tupaópe Iñypytyvẽvape omohu'ã hañua tembiapo ha oiko hañua Cristiano Protestante hi'aguĩmbávaicha. Ary 1863-pe umi oñeme'ẽ va'ekuépe pe ao guasu, iñe'ẽrendu'ỹ rupi, omboykékuri pe Protestantismo ao guasu, ha ogueraha Laodicea ao guasu. Pe ára pahápe, oñemoĩ hañua séllo umi cien cuarenta y cuatro mil rehe, oñepyrũva'ekue mokõipa mokõi ary rire 11 de

septiembre de 2001-gui, ary 2023-pe, pe León de la tribu de Judá oipe'a hína umi añetegua omyenyhêva pe tembiasakue kañymby versíkulo cuarenta-pe Daniel capítulo once-pe, upéva hína pe tembiasakue Unión Soviética ho'a guive ary 1989-pe pe ley dominical oġuahẽmbotápe peve. Péicha ojaíso, Ha'e oipe'a avei pe tembiasakue judaísmo apóstata rehegua, símbolo ramo protestantismo apóstata rehegua.

Mokõive línia Tupã rembiapopegua apostata rehegua, taha'e Judá literal pegua térã Judá espiritual pegua (mokõivéva tetã porãite), opaha Jerusalén jejoko reheve, peteĩva 63 ary Cristo mboyvepe, ha ambuéva pe arapokõindy law outavape pya'e. Mokõive línia ohechauka ñorairõ ojehechaukáva jerovia religioso vai rupi. Mokõive avei ohechauka ñorairõ Gresia remiandu religioso-kuéra rehe, ha mokõivépe ipahápe umi apostata oiko Roma poguýpe. Ahechakuaa ñe'ẽjoaju mbohapy versíkulo cuarentape ohechaukáva Unión Soviética ho'apa 1989-pe, Ucrania ñorairõ, ha Panium pe arapokõindy léipe, ahupyty haġuáicha peteĩ jehechaukarã inambuéva umi mbohapy ñorairõ apytépe ha umi mbohapy ñorairõ mundial apytépe.

“Ñandejára ñe'ẽ ome'ẽma marandu ñemongyhyje rehegua pe peligro hi'aguĩmava rehe; ha ko kóva ñoñehendũiramo, pe mundo protestante oikuaáta mba'épa añetehápe umi propósito Roma gua, ndaikatumbo'ávẽima vove okañy ñuhãgui. Ha'e okakuaa hína kirirĩhame pokatupe. Idoktrínakuéra omyasãi hína hekove influẽnsia umi aty legislativo kotýpe, umi tupãope, ha yvypóra kuéra korasõme. Ha'e ombyaty hína umi heko yvate ha hatáva, umi kañymby pypukúpe ojejapojeitahápe umi ipersekusión yma guare. Kirirĩhame ha avave ndoikuaairõ guáicha omombarete hína ifuẽrsakuéra omotenondévo hembipota tee, oġuahẽ vove aravo oinupã haġua. Oimeraẽva ha'e oipotáva ha'e peteĩ tenda porã oñemoĩ haġua, ha ko'áva oñeme'ẽma hína chupe. Pya'etéma jahechata ha ñaňandúta mba'épa pe propósito pe elemento romano rehegua. Oimeraẽva ogueroviáva ha ohendúva Ñandejára ñe'ẽ upẽvare oguerúta hi'ári jeja'o ha persecusión.” The Great Controversy, 581.

Pe versíkulo diez guive, omoñe'ẽva Unión Soviética ho'a hague ary 1989-pe, peve pe ñorairõ Panium-pegua versíkulo quince-pe, pe papado “omombarete hína ijehérsito oku'e haġua hembipota tee rapykuéri ára oġuahẽvo oporogolpea haġua”. Ko'ã versíkulo ohechauka umi circunstancia profética ha'ẽva pe “ñuhã” ojejaísova'ekue papado rupive, ha ndaikatumbo'ãi “ojehekýi” chugui. Pe jeike paha guasúpe, oñerrepresentáva pe Ñorairõ Panium-pegua rupive, pe mymba ra'anga oñeforma va'erã Estados Unidos-pe. Upéva, pe ra'anga ñemoheñoikatu, ha'e pe prueba paha Tupã retãnguakuérape ġuarã umi ára pahapegua-pe.

“Ñandejára ohechauka chéve hesakã porã haġuáicha pe mymba ra'anga oñemoheñoítaha tekove ñembojovake ryepýpe ojehe mboyve; péva hína oikótava pe prueba guasu Tupã retãnguakuérape ġuarã, upéva rupive oñedecidítava ha'ekuéra destino opa'ýva. ... Apocalipsis 13-pe ko mba'e oñepresenta hesakã porã; [Apocalipsis 13:11–17, ojehechauka haġua].”

“Kóva hína pe prueba tekotevẽva ohasáva Tupã retãnguakuéra oñesella mboyve. Opavave ohechaukáva hekojerovia Tupã rehe iñe'ẽrendu rupive Hembiapoukapy, ha ombotovévo omoneĩ peteĩ sábado japu, oñemohendáta Ñandejára Tupã Jehová poyvi guýpe, ha ohupytýta pe sello Tupã oikovéva rehegua. Umi omboykéva pe añetegua yvágagui ouva ha omoneĩva pe sábado domingo rehegua, ohupytýta pe mymba ñarõ marca.” Manuscript Releases, volume 15,

Ta'ānga mymba vai rehegua oñemoheñoiha ojehechauka pe aravo oñepyrũ haguépe Roma joajuha. Tetã peteĩ reko protestánteve Estados Unidos pegua oiko Roma rajykuéra ramo ary 1844-pe, ha iñemoñepyrũ rembiasakue ojeyvyjey ipahaite peve, ha'ekuéra peteĩ jeyve odesidi jave omoakãrapu'ã ijahayhu syme.

“Ahecha umi mymba mokõi hatĩva oguererekohague peteĩ dragón juru, ha ipu'aka oĩha iñakãme, ha pe decreto osẽtaha ijurũgui. Upéi ahecha pe Tekove Vai Kuñanguéra Sy; pe sy ndaha'ei hague umi tajýra, síno oĩva ijehegui, oñemboja'o ha iñambuéva hesekuéra. Ha'e oguereko va'ekue hi'ára, ha upéva ohasama; ha itajýra, umi secta Protestante-kuéra, ha'e va'ekue umi ou hañuéva upe rire escenario-pe ha ohechauka haña pe peteĩcha apytu'ũ pe sy oguerekova'ekue imarangatu-kuérape omuña jave. Ahecha pe sy oguejyháicha ipu'akápe, umi tajýra katu okakuaa hague; ha pya'eterei ha'ekuéra oiporúta pe pu'aka peteĩ ára pe sy oiporu va'ekue.”

“Ahecha tupão guigua térã hérava añoite pe tupaogua ha umi Adventista hérava añoite, Judasicha, ore moĩta katólikokuérape haña oiekuaa hikuái ipu'akapavẽme ha ou haña añeteguáre. Upérõ umi marangatu ha'éta tavayguakuéra ojekuaa'yetereíva, michĩmi ojekuaáva katólikokuérape; ha umi tupao ha umi Adventista hérava añoite, oikuaáva ñande jerovia ha ñande jepokuaa (ndaija'ẽgui orerehe pytu'u ára rehehápe, ndaikatúigui ombotovévo upéva), otradusíta umi marangatúpe ha omombe'úta hikuái katólikokuérape umíva ha'eha umi ndorojapóiva tavayguakuéra ñemoĩmbyre; upéva he'iséva, ojokoha hikuái pytu'u ára ha ndojapóihha Arateĩ.”

“Upéi umi katóliko he'íta umi protestánte-pe toho haña tenonderã, ha omoĩta peteĩ dekretu opa umi ndojapomo'ãiva ára peteĩha arapokõindýgui, ára sietehágui rangue, tojejuka haña. Ha umi katóliko, hetaitereíva, oñemoĩta umi protestánte ykére. Umi katóliko ome'ẽta ipu'aka mymba vai ra'āngápe. Ha umi protestánte omba'apóta isy omba'apo haguéicha hesekuéra mboyve, oñehundi haña umi marangatúpe. Ha péro mboyve idekretu ogueru térã ogueraha haña hi'a, umi marangatúpe oñesalváta Tupã Ñe'ẽ rupi.” Spalding and Magan, 1, 2.

Pe pasáhepe oĩ mokõi aty “téranategua”, he'iséva “térarupínte”, ombotovakéva Tupã remimbou jeroviapyrévape umi católicope. Ellen White oñentende umi tupao téranategua ha umi Adventista téranategua rehe peteĩ hendáicha iñambuéva umi mba'e añetévagui ha'ekuéra ohechaukáva ára pahápe; pe iñentendekuérape peteĩ “Adventista téranategua” rehegua, upéva ohechaukákuri peteĩ cristiano he'íva ogueroviaha Cristo jey. Péro maranduhára kuéra oñe'ẽve ára paháre umi ára ha'ekuéra oikovévagui, ha peteĩ “Adventista téranategua”, ára pahápe, ohechauka pe tupao Adventista del Séptimo Día Laodiceagua; ha umi tupao téranategua ha'e umi oikóva'ekue chugui umi oiko va'ekue Roma rajykuéraramo ary 1844-pe.

Adventista Sieteha ára rehegua ndaija'ei va'erãta umi “tetãygua ojekuaa'yvẽvare”, ha'eva'ekue Tupã rembijokuái añetegua, pórké “ndaikatúi ombotove pe sábado rehegua añetegua”, upéva orrepresenta pe yvy pytu'u sábado. Pe iglesia Adventista Sieteha ára rehegua he'i ojokoha ha omomba'eha pe ára pokõiha opytu'u haña ha ñemomba'erã haña; ha katu umi ára pahápe pe sábado ndaikatúiva ombotove hikuái ha'e pe “pokõi jey”, Levítico mokõipa poteĩme, upéva va'ekue pe añetegua ypykue omoñepyrũva, ha'ekuéra omboykéva'ekue ary 1863-pe.

Pe pasáhe ko'áña ñambohováiva ohechauka umi dinámica profética ojoajúva pe tembiasakue oñepyrũvape pe are'yetépe ou hañuaicha léi domingo reheve; ha katu pe tembiasakue paha pe prueba rehegua, osẽva upe léi domingo rire, oñekumpli raẽta Estados Unidos ryepýpe. Pe léi domingo guive, Estados Unidos ombojeruréta opaite yvy ape ári oñemopu'ã hañua peteĩ ta'anga pe mymbápe guarã; ha oikuaaukávo upe tembiapo guasu, mboyve oja póta hikuái peteĩ ta'anga pe mymbápe guarã Estados Unidos ryepýpe.

“Amérika, pe yvy teko joja hañua jerovia rehegua, joajúramo Papado ndive oñembopy'aju hañua tekove remiandu ha oñemboguatase hañua yvypórape omomba'e hañua pe sábado japu, opa tetãygua ko yvy ape ári ojeja póta osegi hañua hembiecharã.” Testimonies, volúmen 6, 18.

“Ambue tetã nguera osegíta Estados Unidos ehémplo. Jepémo ha'e oho tenondépe, upéicharõ jepe pe jejopy vai peteĩchagua oupytýta ñande puévlo ári opa tendáre ko yvy ape ári.” Testimonies, volumen 6, 395.

Pe tuicha oúva Ñandejára tavayguakuérape guarã oiko pe léi domingo mboyve, pe léi domingope ñembojovake ára oñemboty rupi umi Adventista del Séptimo Día-pe guarã. Pe tuicha oúva ojechauka mymba ra'anga ñemoheñoĩramo, ha pe mymba ra'anga ha'e tupão ha tetã ñembojoaju, tupão oguerékova po guýpe upe joaju. Oiko haguéicha umi protestante Roma rajýramo 1844-pe, ha pe rajy ha'e isy ra'anga, upéicha avei umi protestante apóstata omohu'ãta peteĩ tembiapo joja umi ára pahápe, Jesús akóinte ohechauka rupi peteĩ mba'e paha peteĩ mba'e ñepyrũ reheve.

Pe tembiasakue ojechaukáva “joaju” rupive, Daniel capítulo once, versículo veintitrés-pe, ohechauka peteĩ pueblo apóstata oñemombe'úva, pe yvy porãitegua, omyasãiva ipo oñembojoaju hañua Roma ndive. 161 a.C. guive 158 a.C. peve ohechauka pe mymba rape'anga ñemoheñoĩ, oguahẽva ipahápe pe léi domingo-pe.

Ñambojokuaáta ko ñehesa'ỹijo pe artíkulo oútavape.

“Ha mba'épa pe ‘ta'anga mymbaguasupe guarã’? ha mba'éichapa oñemoheñoiva'erã? Pe ta'anga ojapo pe mymbaguasu mokõi hatĩva, ha ha'e hína peteĩ ta'anga pe mymbaguasupe guarã. Oñehenói avei chupe mymbaguasu ta'anga. Upévale, jaikuaase hañua mba'éichapa pe ta'anga ha mba'éichapa oñemoheñoiva'erã, tekotevẽ jahesa'ỹijo pe mymbaguasu voi—pe papado—reko hañua.”

“Pe ypykuéra pe iglesia oñembyairõ guare ojehejávo pe evangelio isencilléva ha oñemoneĩvo rito ha jepokuaa pagãva, operde pe Espíritu ha Tupã pokatu; ha, ikatu hañuaicha oguereko ipoguýpe tavayguakuéra conciencia, oheka pytyvõ pe mburuvicha reko yvypórape. Upéva rupi oiko pe papado, peteĩ iglesia oguerékova ipope pe Estado pokatu ha oiporúva upéva omotenonde hañua ijehupytyrã tee, ko'ýte ‘herejía’ ñembyasy hañua. Ikatu hañuaicha Estados Unidos ojapo peteĩ ta'anga pe mymba ñarõmeguápe, pe pokatu religioso oñangarekova'erã péicha pe gobierno civil rehe ikatu hañuaicha avei pe Estado autorida oiporu pe iglesia ojapo hañua umi mba'e ha'e oipotáva.” The Great Controversy, 443.